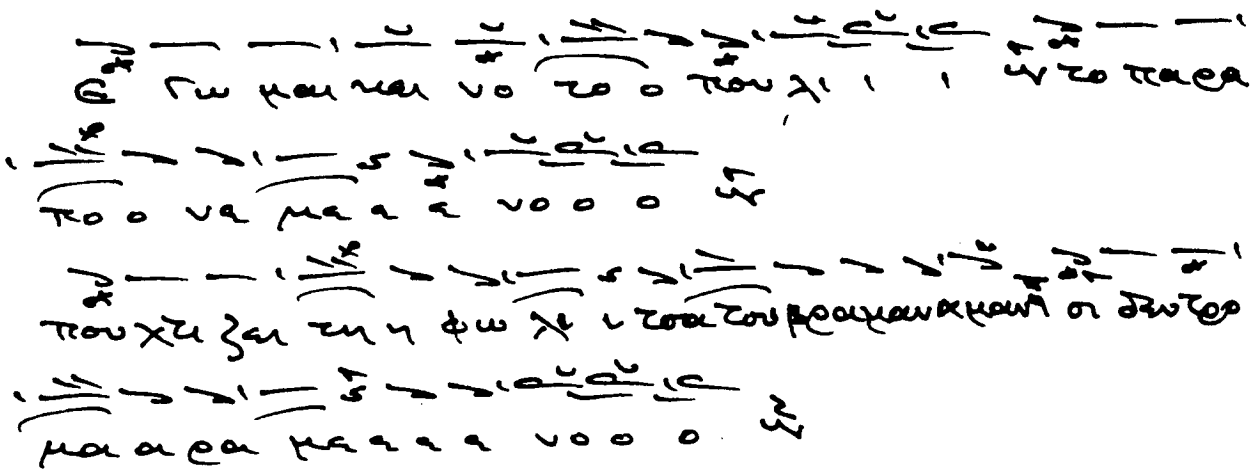

Όταν τὸ μέλος φθάνη μέχρι τοῦ ἄνω χ^{β} ἀνακάμπτων ἔχει τοῦτον ἐν ὑφέσει (χ^{β}).

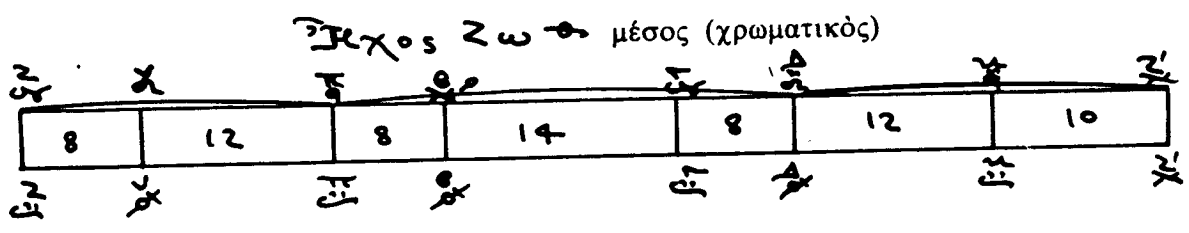
Ἰσχυρός $\alpha\beta\gamma\delta$ $\zeta\omega\zeta$ τετράφωνος ($\alpha\beta\gamma\delta$) χ^{β} .

Ὁ αὐτὸς ἦχος Βαρύς, μέσος τῶν Πρώτων ἤχων* χρωματικὸς (Παρένθεμα)

Με τὸν $\alpha\beta$ ἐν διέσει καὶ μικρὰν ὑφῆσιν (ἐλξιν) τοῦ β^{ρ} πρὸς τὸν α^{ρ} , τὴν ὁποίαν ἐπεσημάναμεν ἐν τῇ τετραφωνίᾳ $\alpha\beta\gamma\delta$ $\zeta\omega\zeta$ καὶ τῇ παραμεσότητι $\alpha\beta\gamma\delta$ $\zeta\omega\zeta$ τοῦ λεγέτου ("Ἴδε «Λόγον ἀγαθὸν» Χουρμουζίου), δημιουργεῖται ἄκουσμα μαλακοῦ χρωματικοῦ λεγέτου ἐπὶ τοῦ Βαρέου ($\alpha\beta\gamma\delta$ $\zeta\omega\theta$) μέσου τῶν Πρώτων ἤχων, ἀπαρτιζομένου :

- α) Ἐκ διφωνίας ἐλάσσονος τῶν μαλακῶν διατονικῶν Δευτέρων ἤχων $\beta\gamma - \alpha^{\rho}$ ἐκ τόνων ἐλαχίστου καὶ μείζονος (8+12 = 20 τμ.).
- β) Ἐκ μαλακοῦ χρωματικοῦ τετραχόρδου τοῦ Δ' ἤχου ἐκ τοῦ Πα ($\alpha\beta\gamma\delta$ $\zeta\omega\theta$) α^{ρ} β^{ρ} γ^{ρ} δ^{ρ} (= $\alpha\beta\gamma\delta$ $\zeta\omega\theta$ α^{ρ} β^{ρ}) ἐκ τόνων : ἐλαχίστου, ὑπερμείζονος καὶ ἐλαχίστου (τμ. 8+14+8 = 30) καὶ
- γ) Ἐκ διατονικῆς μείζονος τρίτης τοῦ μαλακοῦ διατόνου (ἦχος $\alpha\beta\gamma\delta$ $\zeta\omega\theta$) ἐκ τόνων μείζονος καὶ ἐλάσσονος $\alpha\beta\gamma\delta$ $\zeta\omega\theta$ α^{ρ} β^{ρ} γ^{ρ} (τμ. 12+10 = 22).

* Μᾶλλον τοῦ ἐκ τοῦ Πα τετάρτου τετραφώνου ($\alpha\beta\gamma\delta$ $\zeta\omega\theta$). Περί δὲ λεγέτου χρωματικοῦ γίνεται λόγος κατωτέρω.

Πρωτόβαρυσ, ὑπὸ τὴν ἀπατηλὴν μορφήν χρωματικοῦ λεγέτου (Σωθ), καταλήγων εἰς τὸν ἄσχετον πρὸς αὐτὸν δίφωνον τοῦ Πρώτου (= Σωθ)

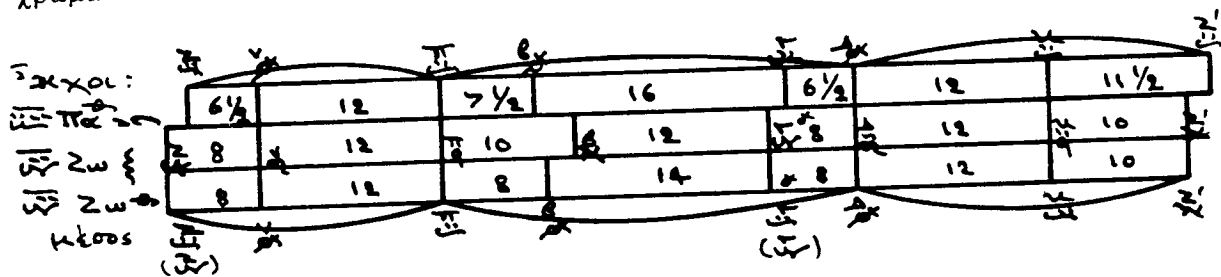
Handwritten musical notation in a system with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The notation consists of a single melodic line with various note values (quarter, eighth, and sixteenth notes) and rests. The piece concludes with a double bar line and a repeat sign. The text above the notation reads: "Πρωτόβαρυσ, ὑπὸ τὴν ἀπατηλὴν μορφήν χρωματικοῦ λεγέτου (Σωθ), καταλήγων εἰς τὸν ἄσχετον πρὸς αὐτὸν δίφωνον τοῦ Πρώτου (= Σωθ)".

Πρόκειται, λοιπόν, περί χρώματος του λεγέτου εκ του Ζω (ήχος λεγέτος Ζω-θ) με άμετακινήτους : την βάση C_2 την διφωνίαν C_2F_2 και την τετραφωνίαν $\text{C}_2\text{F}_2\text{C}_4$ του τετραφώνου τούτου βαρέος ήχου και το τετράφωνον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Γα ἐν διέσει, ἠθέλησαν ἄνα σημειώσουν, κυρίως, διὰ τῆς φθορᾶς C_2 τοῦ δευτέρου ήχου ἐπὶ τοῦ Ζω-θ ὡς μέσου ήχου, οἱ εἰς τὴν νέαν μουσικὴν γραφὴν ἐξηγηταὶ μαθημάτων ὡς : «Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα», τὸ « Ἀλληλουιάριον τὸ κοινόν» τοῦ Θεοδούλου καὶ τὸ « Ἄνωθεν οἱ Προφηταὶ» τοῦ Κουκουζέλου, ἄτινα ἀπλῶς ὡς ήχου βαρέος C_2 — ἄνευ ἐνδείξεως χρώματός τινος— ἀναφέρονται παρὰ τῶν παλαιῶν χειρογράφων.

Δὲν πρόκειται δὲ περί κλίμακος μέσου δευτέρου ήχου ἐπὶ τοῦ C_2 (ήχος C_2 — C_4 Ζω) καθ' ὅσον ἐν αὐτῷ, οἱ τοῦ βαρέος ἐλάχιστοι τόνοι (τμ. 8) C_2 — C_4 καὶ C_2 — C_4 εἶναι ἡμίτονα χρωματικά (τμ. 6 1/2) με τοὺς φθόγγους C_2 καὶ C_4 ἐν διέσει, ἀπαιτοῦντες ἐπὶ τὸ ὄξυ μετακινήσιν τῆς βάσεως, τῆς τετραφωνίας καὶ τῆς ἐπταφωνίας τοῦ ήχου, πρᾶγμα παράλογον καὶ παράφωνον.

Ἐξ ἄλλου, φανερόν ὅτι πρόκειται περί μέσου τετάρτου καὶ ὄχι περί μέσου δευτέρου χρωματικοῦ, τὸ γεγονός ὅτι, κατάβασις ἐκ τοῦ τοιούτου C_2 εἰς τὰ ῥηθέντα μαθήματα, γίνεται διὰ τοῦ φυσικοῦ κάτω C_2 ἐν διέσει πρὸς τὸν κάτω C_2 ἐν ᾧ ἂν θεωρηθῆ οὗτος ὡς μέσος δεύτερος, ἢ κατάβασις δέον ἄνα γίνῃ διὰ τοῦ C_2 ἐν ὑφέσει πρὸς τὸν C_2 ὡς πλάγιον τοῦ δευτέρου (C_2 — C_2). Ἄς μελετήσουν ἐν τῇ πράξει τὸ θέμα, ὅσοι ψάλλουν ἀκόμη τὴν παλαιὰν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν.

Ἴδου καὶ αἱ τρεῖς σχετικαὶ κλίμακες (μέσου δευτέρου, βαρέος τετραφώνου καὶ λεγέτου χρωματικοῦ ἐκ τοῦ Ζω), διὰ ἄνα φανῆ ἡ διαφορὰ :

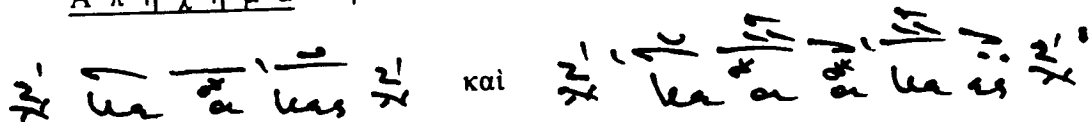

Ἦχος Βαρὺς ἐπτάφωνος

Ἦχος C_2 — C_4 ἐπτάφωνος ἢ C_2 — C_4 διατονικὸς

Ὁ ἐπτάφωνος βαρὺς ήχος, εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ ἐν ἀρχῇ σημειωθείς δεύτερος ήχος τοῦ μαλακοῦ διατόνου ἀπὸ τοῦ ἄνω ζω C_2 — C_4 (ὡς C_2 — C_4 γραφόμενος παρὰ τῶν παλαιῶν) ἢ δὲ ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τῆς φθορᾶς αὐτοῦ κεραία, δηλοῖ τὴν πορείαν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ὄξυ συνημμένως μετὰ τοῦ φυσικοῦ.

Ἀπήχημα δηλωτικὸν τῆς ὡς δευτέρου ήχου διατονικοῦ ιδιότητος αὐτοῦ :

* Καὶ ὁ ἐπτάφωνος βαρὺς, ἐκαλεῖτο «ἔξω» (ὕψηλός) ὡς εἶδομεν παρὰ τῶν παλαιωτέρων :-